జీ.వో. నెం.3

ఆదివాసుల హక్కులపై కొనసాగుతున్న దాడికి మరింత ఊతమిచ్చేవిధంగా ఉన్న సుప్రీంకోర్టు తీర్పు

"మరెన్నో కేసులలో సామాజిక మార్పుకు వ్యతిరేకంగా పోరాడేందుకు పాలకవర్గాలు ఎన్నో విధాలుగా ప్రయాస పడ్డాయి. 'పాలకవర్గాలు' అనే మాటను నేను ప్రస్తావించినప్పుడల్లా బ్యూరాక్రటిక్ ప్రభుత్వాలనే అర్థంలోనే చూడవద్దని నా మనవి. చట్టాలలోనూ, చట్టాల ద్వారాను, బ్యూరోక్రసి లోనూ, బ్యూరోక్రసి ద్వారాను, న్యాయస్థానాలలోనూ, న్యాయస్థానాల ద్వారాను పాలక వర్గాలు ప్రవర్తిస్తాయి." –

కీ॥శే॥ జస్టిస్ చిన్నపరెడ్డి

(సుప్రీం కోర్టుమాజీ న్యాయమూర్తి)

ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని షెడ్యూలు ప్రాంతాలలో ప్రాథమిక ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగాల నియామకాలలో ఆదివాసులకే నూటికి నూరు శాతం రిజర్వు చేస్తూ 2000 సంవత్సరం నుండీ అమలులోకి వచ్చిన జీ.వో.ఎం.ఎస్.నెం.3ను రద్దు చేస్తూ సుప్రీంకోర్టు 2020 ఏప్రిల్ 22న తీర్పు ఇచ్చింది. 152 పేజీల ఆ తీర్పులో ఉపాధ్యాయ నియామకాల రద్దుకంటే ఆందోళనకరమైన విషయాలే వున్నాయి. నాటి జి.వో ఎం.ఎస్ 3 ని భారత రాజ్యాంగం ప్రకటించిన 5వ షెడ్యులులోని (1) రూలు ననుసరించి గవర్నర్ విడుదల చేశారు. ఇప్పుడు సుప్రీంకోర్టు తీర్పులోని అంశాలు ఈ 5వ షెడ్యుల్ యొక్క సారాంశానికే ఎసరు పెట్టేలా ఉన్నాయి. రాజ్యాంగపు 5వ షెడ్యూల్‌ను ఇంకా సమగ్రంగా ఆమలు చేయాలని, ఆన్ని ఆదివాసీ గ్రామాలనూ 5వ షెడ్యూల్ పరిధిలో చేర్చి షెడ్యూల్ ప్రాంతాలుగా ప్రకటించాలని ఆదివాసుల ఆందోళన సాగుతునే ఉండగా ప్రస్తుత తీర్పు వాటినన్నింటినీ దెబ్బతీసేలా ఉంది. "రాజ్యాంగంలో రాజ్యాంగ"మని చెప్పబడే 5వ షెడ్యూల్‌ను ఆనుసరించి గవర్నర్లు ఆదివాసీ ప్రాంతాల రక్షణకు ఎన్నో చర్యలు చేపట్టగలిగివుండి కూడా మౌనంగా ఉంటున్న పరిస్థితులలో, ఈ తీర్పు ఆదివాసులకు చట్టరూపంలో ఆయినా ఉనికిలో వున్న రాజ్యాంగపు రక్షణలను సైతం రద్దు చేసేందుకు మార్గం చూపేలా వుంది. మన రెండు తెలుగు రాష్ట్రాలలో ఆదివాసుల భూమి హక్కులను రక్షించే వన్ ఆఫ్ సెవెన్‌టీ (1/70) చట్టం సమగ్రంగా ఆమలు కావడంలేదు. కానీ చట్ట రూపంలోనైనా ఉన్న దానిని రద్దు చేసే ప్రక్రియకు ఈ తీర్పు దారి చూపుతోందని శంకించాల్సి వస్తున్నది. ఆదివాసుల గెంటివేతకూ, సహజ వనరులను కొల్లగొట్టటానికి పాలకవర్గాలు, ప్రభుత్వాలు ఎన్నో లోపాయికారీ పద్దతులు ఆనుసరిస్తున్న సమయంలో, 5వ షెడ్యులును రద్దుచేయాలని చూస్తున్న పాలకులకు ఒక ప్రేరణ ఇచ్చేలా వున్న ఈ తీర్పునూ, దాని తీరుతెన్నులను పరిశీలించుదాం.

జీ.వో.3–దాని పూర్వరంగం :

షెడ్యూలు ప్రాంతాలలో కొన్ని పోస్టులకు నూటికి నూరు శాతం ఉద్యోగాలు ఆదివాసులకే రిజర్వు చేసి ఇవ్వాలని ఆప్పటి ప్రభుత్వాలు నిర్ణయించాయి. ఏజెన్సీ ప్రాతాలలో క్రింది స్థాయి ఉద్యోగాలూ, ప్రాథమిక ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగాలు కేవలం ఆదివాసులకే ఇచ్చేవిధంగా నియమ నిబంధనలను సవరించి 20 రకాల పోస్టులను కల్పించి ఉద్యోగాలు ఇచ్చారు. ఫలితంగా వేల సంఖ్యలో ఉద్యోగాలు ఆదివాసులకు లభించాయి. ఆదివాసీ ప్రాంతాలలో ఇలా ఉద్యోగాలు ఇవ్వాలన్న గత ప్రభుత్వాల నిర్ణయం వెనుక పనిచేసింది ఏమిటి? అంటే 1960లలో శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ప్రారంభమై గోదావరి జిల్లాల మీదుగా ఉత్తర తెలంగాణా వరకూ వ్యాపించిన విప్లవ గిరిజనోద్యమాలే. ఈ ఉద్యమాలపై ప్రభుత్వాలు తీవ్ర నిర్భంధాన్ని, అణచివేతలను అమలుచేశాయి. మరోపక్క ఈ ఉద్యమాల ఒత్తిడికి తలొగ్గి అవి కొన్ని సంస్కరణలను చేపట్టక తప్పలేదు. ఆదివాసుల భూమి హక్కులను గుర్తించే 1/70 రెగ్యులేషన్‌ను గత భూముల పరాయీకరణను నిరోధించే రెగ్యులేషన్‌లకన్నా మెరుగ్గా రూపొం దించారు. నూటికి నూరుశాతం ప్రాథమిక ఉపాధ్యాయుల ఉద్యోగాలను ఆదివాసులకే వర్తించే జీ.వో.నెం.3 ఈ విధంగానే ఉనికిలోకి వచ్చింది. విప్లవోద్యమనేదే లేకపోతే ఈ ఉద్యోగాల కల్పన ఆనేదే లేదు.

ఈ నూటికి నూరు శాతం ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగాలు షెడ్యూలు ప్రాంత ఆదివాసులకు ఇవ్వాలని 1986 నుంచీ వచ్చిన వివిధ జీవోలు అనేక న్యాయపర వివాదాలను ఎదుర్కొని చివరకు 2000 సంవత్సరంలో ప్రస్తుత జీ.వో.నెం.3గా వచ్చింది. దీనిని ఆప్పటి రాష్ట్ర హైకోర్టు 2001లో మెజారిటి తీర్పుగా సమర్ధిస్తూ వెలువరించింది.

జీ.వో 3కి వ్యతిరేకంగా 2002లో సుప్రీంకోర్టులో వేయబడిన అప్పీలు చాలా కాలం నిద్రాణంగా ఉండిపోయింది.

సుమారు 20 సంవత్సరాల తర్వాత ఆ కేసును కదిలించి అప్పటినుంచీ ఆమలులో వున్న జీ.వో.నెం.3ను 'అహేతుకమనీ, అసంబద్ధమైనదనీ, రాజ్యాంగపు 5వ షెడ్యూల్‌కి లోబడి గవర్నర్‌కి ఇలా నోటిఫికేషన్ ఇచ్చే అధికారం లేదని చెపుతూ, జీ.వో.నెం.3ను కొట్టివేస్తూ ఇప్పుడు ఏప్రియల్ 22న సుప్రీంకోర్టు తీర్పు ఇచ్చింది. 2001 నాటి హైకోర్టు తీర్పులో మైనారిటీ న్యాయమూర్తి అభిప్రాయాల సారాంశమే నేటి సుప్రీంకోర్టు తీర్పులో వ్యక్తమైంది. రాజకీయ, సామాజిక ఉద్యమాల నేపథ్యంలో వచ్చిన మార్పులే అప్పుడు కోర్టులు అనుకూలంగానూ, ఇప్పుడు వ్యతిరేకంగానూ తీర్పులు చెప్పడం వెనుక కారణమని అర్థం చేసుకోవాలి.

జీవో నెం. 3 – దానిని సుప్రీం కోర్టు పరిశీలించిన తీరు :

ఏ ప్రభుత్వ ఆదేశంలో అయినా కొన్ని సాంకేతిక సమస్యలూ, లొసుగులు ఉండవచ్చు. ఒక 'సామాజిక న్యాయం' కోసం ఉనికిలోకి వచ్చిన ఒక జీ.వోను ఎలా రద్దు చేయాలన్న నిశిత పరిశీలనతో తీర్పు సాగింది. నాటి విప్లవోద్యమానికి యువతను దూరం చేయడం కూడా లక్ష్యంగా రూపొందించిన ఈ జీ.వో.ను కేవలం షెడ్యూలు ప్రాంతాలకూ,అదికూడా 1950 అక్టోబరు నాటికి షెడ్యూలు ప్రాంతంలో నివాసమున్నట్లు ఆధారాలు కల ఆదివాసీ కుటుంబాల వారికే ఈ ఉద్యోగాలు దక్కేట్లు రూపొందించారు. ఇలాంటి లొసుగు లన్నిటినీ సుప్రీంకోర్టు వెలికి తీసింది. ఇలాంటి లొసుగులను సరిచేసి జీ.వో.3ను పరిపుష్ఠం చేయడానికి కాక వాటిని సాధనాలుగా చేసుకొని సుప్రీంకోర్టు తీర్పు 5వ షెడ్యూల్‌పైనా, గవర్నర్ నిర్ణయంపైనా తన విమర్శను కేంద్రీకరించింది. (23వ పేజీ నుంచి 79 వరకూ). ఇది ఎలాగుందంటే, (గత సంవత్సరం ఆదివాసులకు ఆటవీ హక్కులను దఖలు పరిచే 2006 అటవీ హక్కుల చట్టాన్ని ఎలాగైతే ఉపయోగించుకొని దాని ఆమలులోని అంశాల ఆధారంగానే లక్షలాది మంది ఆదివాసులను రెండు నెలల వ్యవధిలో గెంటివేయాలని సుప్రీంకోర్టు ఒక ఆదేశం ఇచ్చిన తీరుగా, చట్టం వేలితో ఆ చట్టం కళ్ళనూ, అదే సమయంలో ఆదివాసుల జీవితాలను పొడిచే విధానం ఇందులో కనిపిస్తుంది.

రాజ్యాంగం ఆదివాసుల హక్కులకు గ్యారంటీ ఇచ్చిన 5వ షెడ్యూలు ప్రకారం గవర్నర్‌కి కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు చేసిన చట్టాలను ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలో అమలు పరచకుండా చూడటం, సవరణలు చేయడం మాత్రమే చేసే అధికారం ఉందికానీ కొత్త చట్టం చేసే అధికారం మాత్రం లేదని ప్రస్తుత తీర్పు వ్యాఖ్యానించింది. కనుక జీ.వో.నెం.3 ఇవ్వడం చెల్లదని చెప్పింది. అంతేగాక గిరిజనేతరుల ప్రాథమిక హక్కులకూ, 5వ షెడ్యూల్‌లో ఆదివాసుల ప్రత్యేక హక్కులకు మధ్య పోటీ తెచ్చింది. ఆదివాసీ పిల్లలకు ఆదివాసి ఉపాధ్యాయులే చదువు చెప్పాలనడం ఒక తప్పుడు (obnoxious) ఆలోచన ఆని ఎద్దేవా చేసింది (పేరా133). ఆదివాసుల భాష, వారి ఆదిమ జీవితవిధానం వారు సాధారణ చట్టాల చేత తాము పాలించబడటానికి ఆటంకమనీ, వారిని ఉద్ధరించి, ప్రధాన స్రవంతిలోకి తేవడానికి, 'చేయూత' ఇవ్వడానికే (పేరా 107) రిజర్వేషన్‌లు ఉన్నాయి కానీ వారు ఆటవికులుగా మానవ జంతుప్రదర్శన శాలలో ఉంచడానికి కాదని, వారికి చదువు చెప్పడానికి ఆదివాసులే కావాలనడం, 'మెరిట్'ని పక్కనపెట్టటం వల్ల ఆ జీవో తప్పనీ చెప్పింది. ఈవిధంగా సారాంశంలో మైదాన ప్రాంత ఉపాధ్యాయుల సాంగత్యం, విద్య వల్ల ఉద్ధరణ, 'ప్రధాన స్రవంతి'లో భాగం కావడం జరుగుతుందని చెప్పినట్లు అయింది. ఈ రకంగా 5వ షెడ్యూల్ ఆనేది తాత్కాలిక రక్షణ మాత్రమేననీ భూమి, అడవులూ, విద్య, వనరులూ తదితర అంశాలన్నీ ఆదివాసులను ఆదివాసులుగా ఉంచడం కోసం కాదనీ, వారిని 'ఉద్ధరించి, ప్రధాన స్రవంతి'లో అంటే ఈ దోపిడీ సమాజపు ప్రధాన స్రవంతిలో కలిపేసుకోవడానికి ఆటకంగా ఉన్న రాజ్యాంగ చట్టాలను సవరించాలనే బయట వాదనలకు ఒక భూమిక ఏర్పరిచేలా ఈ తీర్పు ఉంది. ఈ తీర్పు 72 ఏళ్ళు గడచినా 5వ షెడ్యూలులోని అంశాలన్నీ ఎందుకు ఆమలుకాలేదో అని మాత్రం ప్రశ్నించలేదు.

అంతేగాక సామాజిక వెనుకబాటుతనంకి ఆందరికీ సమాన ఆవకాశాలకు మధ్య ఈ తీర్పు పోటీ పెట్టింది. ఈ తీర్పు ఇచ్చిన తీరుతో భారత దేశంలో ఒకచోట ఒక నిబంధనులు ఇంకో చోట ఇంకో నిబంధనలేమిటని భవిష్యత్తులో అందరికీ సమాన ఆవకాశాల పేర 1/70రద్దు చేయడానికి దారి తీయవచ్చు. ఇప్పటికే ఆనేక అక్రమ మార్గాలలో ఆదివాసీ ప్రాంతాలాలో 52 శాతంకి పైగా సాగు భూములను ఇతరులు సొంతం చేసుకొని వున్నారు. ఇకముందు గిరిజనేతరులైన సినిమా నిర్మాతలూ, రియల్‌ఎస్టేట్ వారూ భవిష్యత్తులో ఆటవీ అందాలను, భూములను యధేచ్ఛగా కబళించటానికిది దారి తీస్తుంది. కాశ్మీర్‌లో ఆర్టికల్ 370 రద్దు చేసిన తీరులోనే ఆదివాసి భూమి హక్కు చట్టాలన్నీ రద్దు చేయడానికి ఈ తీర్పు దారి చూపిస్తున్నది. దేశ, విదేశీ దోపిడీ శక్తులందరూ ఆదివాసీ ప్రాంతాలను విచ్చలవిడి దోపిడీకి ఆటంకంగా వున్న అన్ని రాజ్యాంగ రక్షణల అడ్డుగోడలను తొలగించాలని కోరుతున్నారు. ఈ తీర్పు పాలకుల పథకాలకు మార్గం వేసేదిగా వుంది.

ఇటీవలి కాలంలో వివిధ సుప్రీం కోర్టు తీర్పులలో దళిత, ఆదివాసీ వ్యతిరేక అంశాలు కనపడుతున్నాయి.గత సంవత్సరం ఫిబ్రవరిలో ఈ దేశంలో, అడవులలో పుట్టి, అడవులలో పెరిగిన ఆదివాసులకు వారి దగ్గర "ఆధారాలు" లేవనే పేరుతో సుమారు 11 లక్షల మందిని జులై నాటికి అడవులనుంచి గెంటి వేయాలని సుప్రీంకోర్టు చెప్పింది. మన రాష్ట్రంలో సుమారు లక్షమంది ఆదివాసులు ఇలా లెక్కలోకి వచ్చారు. దీనిపై దేశవ్యాపితంగా ఆదివాసీ, ప్రజాతంత్ర సంస్థల, శక్తుల ఆందోళనలు సాగాయి. (ఏ.ఐ.కే.ఎం.కే.ఎస్ విశాఖపట్నం లోనూ, ఇంకా వివిధ రాష్ట్రాలలో జరిగిన ఆందోళనల రిపోర్టులు గత సంవత్సరం జనశక్తిలలో ప్రచురించడ మయింది) వీటన్నిటి తరువాత ప్రభుత్వం సుప్రీంకోర్టులో పిటిషన్ వేసి దానిపై స్టే తీసుకొంది. దాని కొనసాగింపుగా ప్రస్తుత జీవొ నెం 3 పై

సుప్రీంకోర్టు తీర్పును చూడాలి. అదే విధంగా గతంలో ఎస్.సి ఎస్.టి అత్యాచార నిరోధక చట్టాన్ని బలహీన పర్చే ఆదేశాలను సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చింది. ఎస్.సి, ఎస్టి ఉద్యోగులకు ప్రమోషన్లు పైనా, క్రిమీలేయర్‌లపైనా సుప్రీంకోర్టు తన గత తీర్పులకు భిన్నమైన తీర్పులు ఇచ్చింది.కోర్టుల ఆదేశాలు, తీర్పులను ఒక దగ్గర పెట్టుకొని చూస్తే, ఆదివాసుల జీవించే అన్ని హక్కులపైనా, దళితుల ఆత్మగౌరవ హక్కులపైనా ఒక క్రమబద్ధమైన దాడి జరుగుతోందని గమనించగలం.

బ్రిటీష్‌వారి కాలం నుండీ నేటి వరకూ కొన్ని ప్రజానుకూల చట్టాలూ, శాసనాలూ, తీర్పులూ వచ్చాయంటే అప్పటి చట్టాల యొక్క పరిధిని మించిపోయి ప్రజల రక్తతర్పణతో జరిగిన వర్గ, సామాజిక ఉద్యమాలుండటమే కారణం. ఆ ఉద్యమాలను నెత్తుటేరులలో ముంచుతూనే ఆలాంటి ఉద్యమాలకు ప్రేరణగా ఉన్న వాస్తవిక సమస్యలను చట్టాల పరిధిలోకి తెచ్చి, కుదింప చేయడానికి పాలకవర్గాలకు కొన్ని చట్టాలు చేయడం అవసరమైంది. అప్పటికి వాటిని సమర్ధించటానికి, కోర్టుల నిష్పాక్షికతను చూపుకోవడానికి అభ్యుదయ దృక్పథాలు కల న్యాయమూర్తులు కూడా పాలకవర్గాలకు అవసరం అయ్యారు. అలాంటి ఉద్యమాలు వెనుకపట్టు పట్టాక ఆ చట్టాలను అమలు చేయకుండా సుదీర్ఘకాలం పాలించిన కాంగ్రేసు పార్టీ, ఒక పక్క వాటికి తూట్లు పొడుస్తూనే, వాటిని క్రమంగా ఆటక ఎక్కించింది. ఇప్పుడు బి.జే.పి పార్టీ అలాంటి చట్టాలను నామమాత్రంగా, ఆటక మీద కూడా ఉంచకుండా రద్దు చేయబూనుతోంది. దీనికి కారణమేమంటే ఇప్పుడు వెనుకపట్టుపట్టిన ఆ ఉద్యమాలు మరల తలెత్తకుండా చూడాలి. ఒకవేళ తలెత్తినా ఆ ఉద్యమాలకు వెనుకటి చట్టపర మద్దతు (లెజిటమసి) లేకుండా చేయాలి. అందుకని ఎంత చిన్నపాటి ప్రజానుకూలత ఉన్న చట్టాలున్నా, వాటిని తుడిచిపెట్టే ప్రయత్నం ఇప్పుడు జరుగుతున్నది. దీనికి తోడ్పడే విధంగా ఇలాంటి కేసులలో ప్రభుత్వ న్యాయవాదులు అసలు హాజరు కాకపోవడమూ, వాదనలు సరిగా చెప్పక పోవడం వంటి చర్యలతో ఆదివాసీలకూ, దళితులకూ వ్యతిరేక తీర్పులు వచ్చేలా ప్రభుత్వాలు చేస్తున్నాయి.

కనుక భూమి, అడవి, నీరు, సహజవనరులపై ఆదివాసీ సమాజాలు తర తరాలుగా కలిగివున్న హక్కులపైనా, ఆ హక్కులకు చట్టబద్ధత కల్పిస్తున్న 5వ షెడ్యూల్ పైనా ఉన్నత స్థాయిలో జరుగుతున్న దాడిలో జీ.వో నెం.3 రద్దు తీర్పు ఒక భాగమని ఆదివాసీ విద్యావంతులు గుర్తించాలి. దీనిపై వచ్చిన ఆందోళనల వల్ల ఇప్పుడు జి.వో 3ను పునరుద్ధరించాలని, రెండు తెలుగు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు సుప్రీం కోర్టులో రివిజన్ పిటిషన్ వేశాయి. కానీ కేంద్ర ప్రభుత్వం నిమ్మకు నీరెత్తినట్లు ఉండి పోయింది. కేంద్రం మరింత క్రియాశీలంగా ఉండాలాని డిమాండ్ చేయాలి.

అదే సమయంలో బడి అన్నది ఉపాధ్యాయులకు ఒక ఉద్యోగం అని కాక, నూతన ఆదివాసీ తరాన్ని సామాజిక విజ్ఞానంతో తయారు చేయాల్సిన కర్తవ్యం అని అనుకోని ఉద్యోగం చేయాలి. దళితులూ, ఆదివాసులూ ఇప్పటి వరకూ కొన్ని హక్కులూ, సౌకర్యాలు పొందుతున్నారంటే దానికి జరిగిన పోరాటాలూ, విప్లవ సామాజికోద్యమాలే కారణం. అందువల్ల ఆదివాసీ సమాజపు తలలో నాలుకలాగా, వారి కష్టంలో, పోరాటంలో అండదండలందించాలి గెంటివేతలకు గురౌతున్న ఆదివాసీ ప్రజలకు తోడుగా నిలవాలి. తమ లాగే పోరాడుతున్న ఆదివాసేతర ప్రజల మద్దతుతో భూమి కోసం, అడవి కోసం, అటవీ వనరులపై సాముహిక యాజమాన్యం కోసం, స్వపరిపాలన కోసం సాగుతున్న ఉద్యమాలలో భాగస్వాములు కావాలి.మన రెండు తెలుగు రాష్ట్రాలలో 5వ షెడ్యూల్ ప్రాంతంలో చేర్చాల్సిన 800 పైచిలుకు ఆదివాసీ రెవెన్యూ గ్రామాలను (శివారు గ్రామాలను కలుపుకొంటే ఈ లెక్క ఇంకా ఎక్కువ అవుతుంది) వెంటనే షెడ్యూలు ప్రాంతంలో చేర్చాలని ఆందోళన చేయాలి. షెడ్యూలు ప్రాంతమా షెడ్యూలు ప్రాంతం కాదా అన్నదానితో నిమిత్తం లేకుండా ఎస్.టి సబ్‌ప్లాను ఏరియాలలోని ఆదివాసులందరికీ సమాన అవకాశాలు కల్పించాలని కదలాలి.

ఈ సందర్భంగా ఆదివాసుల ఆత్మబంధువు డాక్టర్ బి.డి.శర్మగారు 5-3-2012న విజయనగరం జిల్లాలో 169 రెవెన్యూ గ్రామాలను షెడ్యూలు ప్రాంతంలో చేర్చాలని వేలాది మంది ఆదివాసులతో రైతుకూలీసంఘం నిర్వహించిన ర్యాలీలో పాల్గొనేందుకు వచ్చారు.ఆ సందర్భగా పోలీసుల ఆంక్షల నడుమ ప్రాజెక్టు ఆఫీసరు (పి.వో) మెమొరాండం తీసుకునేందుకు రానప్పుడు జరిగిన ధర్నాలోనూ ఇంకా వివిధ సభలలో ప్రసంగిస్తూ చెప్పిన కొన్ని ముఖ్యమైన మాటలను గుర్తుచేసుకొందాం. **"స్వతంత్రం వచ్చింది. రాజ్యాంగ చట్టాన్ని రచించుకొన్నాం. ఈ రాజ్యాంగ చట్టంలో 5వ అధికరణం వుంది... గిరిజనుల భూములు స్వాధీనం చేసుకొనే అధికారం ప్రభుత్వానికి కూడా లేదు. ఇది ఆ మేరకు గిరిజనులకు రక్షణ నిచ్చింది. కొందరు దీనిని రాజ్యాంగంలో రాజ్యాంగమని అంటారు. ఈ రాజ్యాంగాన్ని అమలుచేయడంలో మన పాలకులు విఫలమయ్యారు. ఏ రాజ్యాంగ చట్టం మీద ప్రమాణం చేసి అధికారం చెలాయిస్తామని అంటున్నారో ఆ రాజ్యాంగ చట్టాన్ని అమలు పర్చకుండా ఈ పాలకులు పూర్తిగా నిర్లక్ష్యం వహించారు. ఇదే ఆదివాసీ ప్రాంతాలలోని ప్రస్తుత సంక్షోభానికి కారణం... రాజ్యాంగ చట్టం ఇచ్చిన హక్కు ప్రకారమే వనరులపై ప్రజలు సామూహిక హక్కు కలిగి వుండాలి. ఇది ఇస్తారా? లేదా? లేక మనం పొందుతామా? లేదా? ..మన స్వయంపాలన, మన వనరులపై మన ఆధిపత్యం పొందుతామా? లేదా? అనేదే కీలకమైన సమస్య."**

ooo